

„Trg, trg, kaj je to?“ mislil si je Ljudomil in vprašal je še dečka, ali vé, kje je Ljudomilova koča. Zmajal je deček z glavo, rekoč, da ne vé.

In kogar je vprašal Ljudomil za svojo kočo in njivico, nikdo mu ni vedel povedati. Dovedli so ga h gospodu župniku in njim je povedal vse, kar je doživel; kaka koruznica mu je bila zrastla; da je bil splezal po njej gor; da je videl nebesa odprta in je poslušal angeljsko petje; da je plezal nazaj dol in da bi rad šel sedaj domov, ker žena ga že gotovo željno pričakuje. Tedaj so se prijeli gospod za čelo in se zamislili. Poiskali so stare, stare zaprašene bukve in so v njih nekaj iskali.

„Ljubi mož“, dejali so gospod naposled, „svoje žene ne bodete več našli, in tudi vaše koče ni več, kajti minilo je že sto let, odkar ste splezali na svojo koruznico.“ — Zavzet je sklenil Ljudomil roki, strmel je in neverjetno je majal z glavo, kot bi poslušal bajko.

„Vem, da se čudite, Ljudomil, in se Vam zdi neverjetno“, dejali so gospod, „pa pogledite, kako se je spremenil v tem ta kraj. Iz prejšnjih revnih koč so postale lepe hiše, sezidali smo si krasno šolo, in na mestu stare cerkvice dviguje se sedaj veličastna cerkev. Poslušajte, kaj je zapisano v teh-le starih, starih bukvah, ki so pisane pred sto leti.“

„Živel je pravičen mož, Ljudomil“, čitali so gospod, „kateremu je obljubil star berač za njegovo dobrosrčnost posebno plačilo. Na Ljudomilovi njivi je zrastla velikanska koruznica, ki je segala najbrž do nebes. Ves svet ne pomni take. Splezal je po njej navzgor in ni ga bilo nazaj. Najbrže je prišel do nebes, kjer mu je dal Bog obljubljeno plačilo. — Čez nekaj let, ko Ljudomila le ni bilo nazaj, so podžagali isto velikansko koruznico in so iz nje začeli staviti novo cerkev.“

Verjel je sedaj Ljudomil, da je sto let poslušal angeljsko petje. Saj je pa tudi bilo tako milo, tako veličastno, da bi ga bil vso večnost zamaknjen poslušal, da ga ni predramil sv. Peter! — Šel je potem Ljudomil v tamošnje cerkev in se je iskreno zahvalil Bogu, da mu je dal doživeti kaj takega. Naslonil se je in izdihnil svojo dušo.

Spomini iz otročjih let.

(Piše L. Černej.)

25. Moj dom in rojstni kraj.

Ljubi moji mali bralci! Popisal sem vam nekoliko svojih spominov. Imel bi vam še pač marsikaj povedati, toda vsega mora biti jedenkrat konec, tudi mojih popisov. S to zadnjo številko letošnjega „Vrtca“ torej končam tudi jaz. Za slovo pa vas naj popeljem v svoj rojstni kraj, na svoj dom.

Pri kapelici ob veliki cesti mej Slovensko Bistrico in Mariborom se obrnimo po stranski stezi proti Pohorskemu gorovju, kjer leži v dolinici skrita moja rojstna vas Fram. — Zdi se mi, da me pozdravlja vsigdar ta

kapelica s prvim pozdravom na domačih tleh. Mnogokrat se je že od mojih otročjih let prenovila in preslikala, a njena zunanja podoba je še ista, kakor je načrtana od nekdanj v mojem spominu. Oj, kako se mi je pozneje krčilo vsigdar moje srce, ko sem se oziral, gredoč od doma, po tem zadnjem domačem mejniku! In kako mi je vzkipevalo radosti, ko sem jo ob vrnitvi po dolgem času zopet zagledal! Pojdimo naprej!

Tam-le na desnem, unkraj potoka vidite lep travnik, To je naš takozvani „vrt“. Tukaj sem pasel našo kravico. Pač je bilo včasih dolgočasno, da sem se jokal in vendar: bilo je tako lepo! Pa spremenil se je naš vrt zelo. Zginili sta z njega obe njivici, ki sta bili še takrat naši jedini in ki sta meni povzročili mnogo preglavice; naša belka je hotela namreč vedno tičati na njiju in mi je všla sedaj v zelje, sedaj zopet v koruzo. Ko so nakupili pozneje stariši nekoliko drugih njiv, so pustili ves „vrt“ za travnike. No, sedaj bi se že paslo! Ti-le mogočni jagnedi ob potoku so bili za mojega pastirčevanja še mali — kakor jaz. — Naprej!

To prekrasno polje na levo je bila last mojega nepozabnega dedka in babice. In ta veliki sadunosnik tudi! Oj, kolikokrat sem si nabral tukaj okusnega sadja! Še stojé večinoma ista drevesa, a nekako hirajo in se sušé.

Prišli smo do hiše. Poglejmo skozi to-le nizko okno. Še vedno so iste čudne, debele šipe, skozi katere se ne more prav videti. Dedek so bili nalašč take naročili, a meni so bile vedno napoti, ko bi bil — poleg dedka pri peči sedé — rad videl, kdo je šel ali se peljal mimo. — Ne vidi se dobro skozi šipe, pa zdi se mi, da sem videl belo glavo dedkovo. Stopimo skozi duri v plotu na dvorišče. Tamkaj-le na širokih stopnicah pred hišnimi vrati so tako radi sedeli babica. Vsigdar so me z veseljem sprejeli in imeli ali našli so vedno kaj za-me. Kje pa so sedaj? Oj, ni jih več! Saj tudi v sobi dedka ni! Mrtva sta oba. Ta njihov nekdanji dom pa je last — tujčeva. Bežimo! Še solz si nimam časa obrisati — — — In zopet naprej!

Kako veselo zvené iz kovačnice ob stezi kladiva. To kovaško godbo sem včasih rad poslušal in kar zlezal bi bil v kovačnico, ko bi se ne bil bal letečih isker in pa črnega soseda, starega kovača. Sedaj vihti mlad mož kladivo, a iskre leté naokrog, kakor nekdanj — — — Zavijmo jo ob kovačnici na desno črez most. Sedaj smo doma! Čudite se Miklavžu, naslikanem v izdolbenem voglu. Prav! Le opazujte, kamorkoli greste, gleda na vas. Tako je že nekdanj pazil na mene. — Naše dvorišče je postalo tekom časa mnogo ožje: koliko se je prizidalo! Mlin pa ropoče, kakor je ropotal takrat, ko sem bil majhen. Tukaj-le na tem pragu sem si bil zlomil nogo. Pazite! Pst! Tam v kuhinji stojé moja dobra, skrbna mati. Nekako zamišljeno gledajo v peč. Morebiti mislijo na mene. Njihovo oko je še milo, kakor je bilo nekdanj, saj odseva iz njega še vedno isto, zlato srcé. A telo ni več tako čvrsto. Nekdanj gladko lice je precej izorano in lepi, materini kostanjevi lasje se takó osiveli! Trud in skrb sta pač povzročila več nego starost — — —

Kje pa so moj ljubi oče? V stranski izbici ležé, bolani na smrt. Pred dobrim mesecem so bili še pokonci. Zadela jih je kap. — Otroci, pustite me nekoliko samega!

No, sedaj pa si še nekoliko oglejmo okolico. A prej naj še pozdravim krepkega mlinarja — svojega nekdanj tako malega bratca. Kako je čvrst! Pa nekako čudno me vzdrami pogled nanj, govoreč mi tako jasno: „Da, da, tudi ti nisi več otrok!“ In kakor v potrdilo se mi nasmehlja mladenka, prišedša čez dvorišče: moja sestra, katere v mojih otroških letih še bilo ni.

Za gornjo hišo teče mali, stranski potok, ki se napolni le o povodnji. Tukaj sva si delala z bratcem umetne struge, stavila mline in stope. Jeden načrt se mi ni hotel nikdar posrečiti: da bi prisilil vodo teči — navzgor.

Glejte tam-le unkraj potočka pred lepo hišo pod vinogradom mladega gospoda. To je doktor R... Igral se je nekdanj kaj rad z nama, dasi to ni bilo prav njegovi materi, mestni gospej. Naučil se je tukaj slovensko. Še sedaj je moj prijatelj. Kakor jaz, pride tudi on le včasih semkaj.

Nad jezom vidite lepo novo hišico. Tam je stala nekdanj borna koč. V tisti koči je prebivala dobra, stara soseda, ki me je imela neizmerno rada. Večkrat me je ukradla na dvorišču in vzela s seboj na svoj dom, kjer sem dobil navadno smetane. Da sem jo začel sčasoma sam obiskavati, ume se ob sebi. Domače pa sem spravil s tem včasih v velik strah, ker so se bali, da sem padel v vodo.

Pojdimo še tja v kapelo pod goro. To goro je pokrival nekdanj prekrasen bukov gozd. Še sedaj vem, s kakim veseljem sem opazoval bukovje spomladi, ko se je začelo kinčati s prvim, svetlo-zelenim listjem. Pa takisto v jeseni, ko je zopet listje rjavelo in plesalo po zraku. — Ko so podirali veličastne bukve, me je bolelo srce. Zdelo se mi je, da čutim vsak udarec. Kmalu je bila vsa gora gola. Nasadili pa so malih smrek in borov in sedaj pogledajte ta gozd! Lep res ni tako, kakor je bil bukov, a koristen ni nič manj.

Sedaj smo v kapeli. Čudna kapela to, kaj ne? Odprta je od treh strani. Spremaj sta dva zidana stebra z nekdanjimi slikami. Tudi na zadnji steni je še ista podoba sv. Janeza Krstnika. Ej, te podobe, kako so me vedno in vedno zanimali!

V sredini izvira studenec. Otroci, pokusite te vode, take nikjer ni. Jaz vsaj se je ne morem nikdar dovolj napiti, tako dobra je. Semkaj sem že kot otrok hodil po vodo. In prišli so navadno tudi drugi otroci iz vasi. To vam je bilo življenje pri našem shodu! Da so me morali večkrat žejni domači klicati in da se je ubil včasih kak vrč, mi pač ni treba praviti.

Otroci, voditi bi vas moral še naprej po vasi, ter vam razkazovati, kako je bilo nekdanj. Pokazal bi vam posebno rad šolo in cerkev, pa „stari grad“, kateri je vedno nekako čarobno vplival na mene. A vleče me preveč tja čez brv — domov. Oprostite! Saj sem vam v kratkem kolikor toliko pokazal kraj, kjer sem preživel najlepši čas svojega življenja, kraj, na katerega me vežejo z nerazrušljivo silo — spomini iz otročjih let.

